

RODOLJUB.

Glasiló „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 3 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Národní Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

5. štev.

V Ljubljani, dne 6. marca 1897.

VIII. leto.

Pred odločitvijo.

Le še malo dnij nas loči od državnozbornskih volitev. V kmetijskih občinah in v peti kuriji je po volitvah volilnih mož največ izid že odločen. Vzlic temu pa ne smemo zadnje dni držati rok križem. Pri nas niso stranke tako ločene, kot so n. pr. v Zjedinjenih državah v Ameriki, kjer pri volitvah volilnih mož za predsedstvo republike prvotne volitve že odločijo popolnoma izid. Pri nas je drugače, ta ali oni je voljen za volilnega moža, ki še nikakor prav ne vé, kako bi volil, poprej se za javno stvari ni briga, stranke k večjemu po imenu pozna, kakor jih je morda gospod kapelan ali pa župnik v svoji gorečnosti za katoliško stranko naslikal v cerkvi. Taki ljudje pač nimajo nobenega pojma o pravih težnjah in načelih raznih političnih strank.

Pač se dá to navajati, da se na volilne može ne sme uplivati, ker to niso prav za prav več svobodni možje in imajo le izvršiti nalog, katerega so dobili od volilcev. Voliti morajo tako, kakor so jim volilci z izvolitvijo naročili. Toda pomisliti je, da nasprotna stranka tudi ne bode mirovala in bode skušala pridobiti tudi

volilne može naše stranke. Mi bi torej bili v največji nevarnosti, ako bi zadnje dni pred volitvami držali roke križem, češ, z volitvami volilnih mož je že opravljeno. Pomisliti je, da so župniki že prejšnja leta naravnost pri volitvah prigovarjali volilne može, naj ne dajo liberalnemu kandidatu dane besede.

Potem pa ni prezreti, da v največ krajih prvotni volilci tudi niso šli kdo vé s kakim jasnim smotrom k volitvi. Volili niso po svojem političnem prepričanju, temveč izbrali so nekaj veljavnejših mož. V takem slučaju poslednji z izvolitvijo še niso dobili določnega nalog. Volijo lahko po svoji volji, ne da bi se jim reklo, da so kaj nečastnega storili.

Posebno pozornost naj naši somišljeniki obračajo na deželi na notranjski in trebanjski volilni okraj kmetijskih občin. Nikakor naj ne obupajo in mislijo, da je že vse zgubljeno, ako poroča nasprotni list, da je večina volilnih mož zanje. Poročila klerikalnih listov se ne odlikujejo s posebno resnicoljubnostjo, pred vsem skušajo zbegati naše volilce na deželi.

LISTEK.

Mlinar in hudoba.

(Dalje.)

Celo to ga ni veselilo, akoravno so se v njegovi knjigi blestela sijajna imena, katerim se na zemlji pol sveta klanja; imena, katera slove s pobožnostjo, a pod plaščem pobožnosti storijo največje grehe; niti ona imena, katera slavé s svojo pravico na zemlji, v istini pa počenjajo največjo nepravico; niti ona imena, katere svet slavi zaradi dobrotljivosti, toda v globočini duše ti ljudje ne čutijo, kaj je dobrotljivost in kaj siromaštvo... In še polno je bilo takih imen v tej knjižici zapisanih in ravno taki so se hudiču najbolj dopadli, ker je on najraje lovil njihove skrivne misli in namreč za vsako dobroto prežal je tudi na hudobijo, za vsako ljubeznijo je gledal on na nevoščljivost in mržnjo, za vsakim požrtvovanjem na hinavstvo.

Vsak dan je prebiral listino grehov, ali ni jednega ni mogel mlinarju Mihi napisati; več kakor sto let je prebiral stare listine, iz katerih se je učil, kako je treba ljudi loviti in v greh napeljavati, vendar zaradi njegove velike prebrisanosti ni mogel vloviti v svoje mreže starega Miho.

Ker je že vse mogoče načine poskusil, toda ono mesto v knjigi je vedno prazno ostalo, izmisli si najedenkrat, starega Miho iz sveta odstraniti, da toliko ne potratí časa, ker ima drugega posla dovolj. Izumil je torej, da hoče mlinarja Miho ugonobiti v sredi leta, kadar povsodi pritisne največja suša, pa še tedaj pade le malo dežja in takrat se hoče hudič skrivati po oblakih in jih odganjati, samo da dež ne bode lil čez Dobravo. In to je večkrat storil, tako da ni bilo v celi vasi kapljice vode; niti mlin ni mogel mleti, niti živina dovolj se napiti, niti trava rasti, ker se je še ono malo vode, padajoče ponoči kot rosa, pri jutranji zarji v sopar spremenilo. Pašniki

Nasprotniki mečejo ljudem pesek v oči, češ, da se za kmete, obrtnike in trgovce ne bode ničesa storilo, ako bodo voljeni liberalci, kakor bi baš klerikalci bili kdaj kaj storili za te stanove. Skrbeli so pred vsem le za zvišanje duhovskih, zlasti korarskih plač in za druge klerikalne namene. Sedaj posebno zahtevajo versko šolo. Pri-povedujejo morda ljudem, da bode šola potem ceneja. Vse to je le pesek v oči. Pred vsem zahtevajo, naj se cerkvi dovoli nekako sonadzorstvo nad šolo. Poleg sedanjih šolskih nadzornikov naj se nastavi še posebni cerkveni okrajni in deželni šolski nadzorniki. Kmetje pač veste, da bi ti gospodje svoje službe zastoj ne opravljali, temveč dobivali bi jednake plače, kakor sedanji šolski nadzorniki. Z nižjo cerkveno plačo bi se že zaradi tega ne zadovoljili, da bi se cerkveno šolsko nadzorstvo kako ne ponižalo. Te plače so glavna stvar, verski pouk jim je pač le bolj postranska reč, o čemur se kaj lahko prepričate ob volitvah. Vedno tožijo klerikalci, da je za veronauk premalo ur v šoli določenih, a naj pridejo katerekoli volitve, pa kapelani še teh ur ne bodo porabili, temveč gredo rajše na politično agitacijo.

Kakšni prijatelji trgovcev in obrtnikov so klerikalci, je pač vidno iz tega, da kaj pridno snujejo konsumna društva, svoje tiskarne, knjigarne, knjigoveznice, po nekod celo pekarije, v Lincu imajo svojo mizarijo, opekarno, z

jedno besedo vse obrte in trgovine bi radi nase potegnili. V tem oziru se morejo primerjati samo še z židi.

Pri letošnjih volitvah gre sploh za to, se li volijo pravi narodni poslanci ali pa škofovski kimovci. Klerikalci nimajo nobene neodvisnosti, temveč izpolnovati morajo vedno, kar jim narekujejo bogati škofje. Poslednji gotovo niso za to, da bi se kako omejila moč velikega kapitala in tovarn v prid malim obrtnikom, ker imajo sami naj-različnejše tovarne. Tako ima olomuški nadškof sam tri-najst tovarn za žganje. Recimo, da bi se ravno hotelo kaj ukreniti, da se omeji škodljivo žganje, bodo kleri-kalci glasovali gotovo proti temu, kar bi imelo škoditi žganjarijam olomuškega nadškofa in nekaterih drugih škofov. Ko bi hotel kak klerikalni poslanec tudi kaj sto-riti za kmeta, ne bode smel, ako mu škof ne dovoli. Vsaj ti gospodje brez škofovega dovoljenja še voliti ne morejo.

Sicer je pa tudi sramotno, da bi narod ne zbiral mož po svoji volji, temveč bil v tem oziru pod jerob-stvom škofov. Može, ki držite kaj na narodno in svojo čast, ne oddajte glasov klerikalnim ali škofovim kandidatom, to bi le bilo znamenje vaše politične nezrelosti. Zato pri-dite vsi k volitvi in oddajte glasove kandidatom narodne stranke, ki bodo jedini praviljudski zastopniki in zagovorniki.

Deželni zbor kranjski.

Dne 19. m. m. je deželni zbor sklenil pospeševati ustanovo kmetijskega kemičnega poskuševališča v Ljubljani z doneskom 1500 gld., in potem z letnim doneskom 1000 gld. Nato je deželni zbor rešil nekatere vodovodne in cestne zadeve.

Sprejel se je zakon o načelnih določilih za zdravišča na Kranjskem. Ta zakon dovoljuje nabiranje zdraviščne davščine od došlih tujcev.

Poslanec Hribar je stavil do vlade interpelacijo, če je voljna preskrbeti za licealno knjižnico boljših prostorov.

so bili suhi, sadje je od silne vročine popadalo in njive so izgorele, kakor da bi jih s pepelom posipal. Vsak dan se je pooblačilo, oblaki so kakor črne hudobe po celi dan nagajali, tam pa tam je začelo rositi ali deževalo le ni — kadar se je k dežju napravjalo, je hudič zopet raz-dvojil oblake.

V Dobrovčah so se začeli ljudje pisano pogledavati; ako čez pet ali šest dni ne pade obilno deža, tako bode vse propalo, polje in travniki in drugo. Ko so se jednega dneva zbrali ljudje pod košato lipo in jadikovali zaradi silne žeje, pride najedenkrat med nje celo nepoznan človek, zelo prašnat, kakor da bi bil prišel iz daljnega potovanja.

„Znam, o čem govorite,“ poseže v njihov govor in pozdravivši jih, „nimate namreč dežja, a ga tudi ne boste dobili in vem, zakaj?“

„A zakaj ne?“ vprašajo ga začudeni ljudje.

„Zato, ker imate v vaši soseski človeka čez 100 let

Sedanji prostori bili so poškodovani po potresu in so jako vlažni, ker se je bati, da se knjige, katerih je 60.000 in mej njimi več jako dragocenih, spridijo.

Dne 24. februarja je deželni zbor odobril proračun za kmetijsko šolo na Grmu. V imenu klerikalne stranke je poslanec Pakiž grajal gospodarstvo na Grmu, ki ima vedno izgubo. To je seveda storil zato, ker klerikalcem vodja ni po godu, ker ne pripada njih stranki.

Poročevalec pl. Langer je pojasnil, da se gospodarstvo pri šoli ne sme tako presoati kakor kako drugo

starega, in dokler ta človek ne umrje, ne boste dobili dežja; to ni samo pri vas, ampak tudi drugod po svetu.“

To izgovorivši se obrne neznani potnik in ni ga bilo več, tako kakor bi ga veter odnesel.

Ljudje na prvi trenutek niso vedeli, ali je to bila prikazen, ali so bile sanje, ali so bili zapeljani; kadar pa so vsi, kolikor jih je bilo zbranih, potrdili, da so resnično videli človeka pred seboj in vsi, ki so slišali, kaj jim je govoril ta človek, so verjeli. Toda človek je že od narave tak, da veruje, kar je bolj skrivnega in čud-nega, kakor pa, kar je resničnega.

Da, kdo bi toraj mogel biti v Dobravi čez 100 let star? Takega človeka ni v naši soseski. Od kraja do kraja občine so se našli vsi starci in babe, toda nobeden se ni mogel spominjati, da bi kdo bil devetdeset ali celo sto let star.

(Konec prihodnjic.)

gospodarstvo. Če bi se izločilo iz stroškov za gospodarstvo vse, kar se tiče šole, pa bi se pokazalo, da pri gospodarstvu samem ni zgube. Sicer se pa pridružuje ondu ameriške trte mnogo ceneje, nego bi se mogle dobiti na kakem drugem posestvu.

Nadalje se je v tej seji rešil proračun deželnega šolskega zaklada. Poročevalec g. Višnikar je nasvetoval, naj se učiteljem dovolijo nastopne priklade: I. Vsem že sedaj stalno nameščenim učiteljem in učiteljicam IV. plačilnega razreda po 30 gld., skupaj 6600 gld. II. Vsem stalno nameščenim učiteljem II. in III. plačilnega razreda izven Ljubljane, kateri ne uživajo naturalnega stanovanja, podpore po 30 gld., skupaj 1860 gld. III. Vsem stalnim nameščenim učiteljem v Ljubljani, ki ne uživajo naturalnega stanovanja ali niso trajno na dopustu, draginjske doklade in sicer: 1.) učiteljem I. plačilnega razreda po 40 gld., 2.) učiteljem II. plačilnega razreda po 50 gld., 3.) učiteljem III. plačilnega razreda po 70 gld., 4.) učiteljicam I, II. in III. plačilnega razreda po 30 gld., 5.) šolskemu slugi Štefanu Benčina 30 gld., vsem skupaj 1900 gld. IV. Za druge stalno nameščene učitelje II. in III. plačilnega razreda, ki so voditelj ljudskih šol, katerih z ozirom na § 3. zakona z dne 29. novembra 1890, št. 23 dež. zak., sedaj ni moč uvrstiti v višji plačilni razred, kredit v znesku 1000 gld., iz kojega določa podpore c. kr. deželni šolski svet dogovorno z deželnim odborom, ozirajoč se na važnost posameznih šol, na odgovornost dotične službe in na krajne razmere. V. Navedene podpore, katere dotičnim učnim osebam ne dajo nikake pravice do višjih plač, je izplačati v polnem znesku dne 1. julija 1897. I. Vse te podpore znašajo 11.360 gld.

Poslanec Globočnik pravi, da se učiteljem na Kranjskem ne godi najbolje, in da torej poslancev ni prese-nečila prošnja učiteljstva za zboljšanje njihovega gmotnega stanja, zato naj se ta prošnja vzame v blagohoten pretres. Šola je velike važnosti v življenju vsacega naroda, zlasti našega, duša šoli pa je učitelj. Ker pa je skrbeti za to, da si dobre učitelje ohranimo, in nove dobre moči pridobimo, treba je učiteljem zagotoviti primerno ugodno gmotno stanje, kajti gladen učitelj ne bo delal navdušeno v svojih stanovskih dolžnostih. Pri izboljševanju učiteljskih plač se je pred vsem ozirati na deželne denarne razmere, vendar prevelika štedljivost ni na pravem mestu, kajti, kar se za šolo potrosi, to se žrtvuje za naš narodni duševni napredek. Dobra šola in dobri učitelji imajo tudi dobre učence za seboj. Zlasti pa

mora naša dežela storiti kaj za izboljšanje plač, katerih je sedaj v IV. plačilnem razredu po 450 gld. na leto celih 50%, v III. razredu po 500 gld. pa 35%. Konečna ureditev plač letos ni mogoča, kadar se pa izvrši, naj se ozir jemi na osebni sistem, da se bo plača zviševala po službenih letih. Letošnje podpore, kakor jih predlaga finančni odsek, pa se govorniku ne zde primerne, zato misli pozneje predlagati nekatere premembe.

Poslanec dr. Tavčar pravi, da je za učitelje narodna stranka vedno imela odprte roke in z radostnim srcem dovoljevala, kar žrtvuje dežela v ta namen. Dežela je za šolstvo že mnogo storila, a razmeroma jako malo za učiteljstvo. Žal, da naše učiteljstvo, dasi jako olikano, še vedno ne uživa tistega ugleda, kakor bi ga zaslužilo. Nekoliko je tega krivo to, da so učitelji v starih časih igrali preklaverno ulogo, a ljudstvo misli še dandanes, da je učitelj še vedno tisti, kakor pred 40 leti. Dasi je učiteljevo delovanje tako koristno, kakor duhovnikovo, in je želeli, da bi mej obema stanovoma vladala popolna sprava, smejo vendar duhovniki storiti vse, kar hočejo, učitelj pa se ne sme ganiti. Koliko je slučajev, da se je zaradi jedne same besede začela proti kakemu učitelju preiskava! Učitelji se potegujejo za sedanjo šolo, krepko zastopajo načelo, naj šola ostane, kakršna je in naj se ne izroči gotovim zahtevam. Kdo bi mislil, da bode radi tega dež. vlada stopila na noge! A zgodilo se je. „Slov. učiteljsko društvo v Ljubljani“ izdaja svoj list, v katerem zagovarja šolo in se poteguje za to, da naj se šolski zakoni ne premene po klerikalnih zahtevah. Temu društvu je dež. vlada doposlala ukaz, s katerim je društvu naznani, da bode „Slovensko učiteljsko društvo“ razpustila, če bo „Učiteljski Tovariš“ še kaj političnega pisal. Ta ukaz dež. vlade je bil popolnoma nezakonit. Kar se tiče urejenja učiteljskih plač, je sramotno, pustiti ljudi, ki imajo težaven in nehvaležen posel, naj žive s 450 gld. Na vsak način bo treba učiteljske plače v kratkem izboljšati. Tu pa je vredno pomisliti, bi li ne bilo mogoče doseči, da bi tudi država kaj žrtvovala za šolo. Če bi dežela imela na leto le 30.000 gld. prispevka iz državnih blagajnic, bi učiteljske plače lahko primerno uredila. Zategadelj predlaga govornik: C. kr. vlada se pozivlje, da začne vsako leto doprinaršati s primerno svoto za potrebsčino ljudskega šolstva na Kranjskem, dež. odboru pa se naroča, da stopi s c. kr. vlado v dogovor.

Dež. predsednik baron Hein opravičuje svoje postopanje napram „Slov. učiteljskemu društvu“.

Politični pregled.

Štrajk učiteljev. Na Gorenjem Avstrijskem so mnogi učitelji organisti. Ker pa duhovniki s prižnic vedno zabavljajo zoper učitelje, nameravajo vsi učitelji odpovedati orgljanje. S tem bodo pač župnike spravili v zadrego, kajti drugod ne bodo tako lahko dobili organistov in jih bodo morali dražje plačati, kakor učitelje, katerim je orgljanje le stranski zaslužek.

Prvi poslanec je že voljen in to je opat Lev Freunfels. Dobil je šest glasov, njegov protikandidat Mariacher je dobil pet glasov. Freunfels bode zastopal tirolsko duhovsko veleposestvo. Vseh volilcev v tej skupini je najmanj 4 opatje, 4 prošti, 1 višji duhovnik, 1 priyor in deželni komtur nemškega viteškega reda. K volitvi ne pridejo, temveč jih namestnik pozove, naj pismeno na-

znanijo svojega kandidata. Ko dobi odgovore, pa proglasi izvoljenega poslanca. Vsekako je zanimivo, da je Freuenfels, ki je že dolgo državni poslanec, našel mej temi visokimi gospodi toliko nasprotnikov. Zdi se jim vse preveč prejenljiv, premalo klerikalen. Ta volitev zopet jasno kaže krivičnost sedanjega volilnega reda. Jednajst visokih duhovskih gospodov na Tirolskem voli jednega poslanca, 60.000 volilcev pete kurije pa tudi jednega.

Socijalna zmaga v Lincu. V Lincu zmagali so socijalisti z 90 volilnimi možmi. To je pač važen dogodek. Nič ni pomagalo, da je duhovščina s prižnice socijaliste proglašala za roparje, prešeštnike, tatove in kar je še našla tako lepih priimkov. Ebenhoch sam je bil na dan volitve na čelu klerikalni agitaciji. Tudi zveze z nemškimi liberalci se niso sramovali klerikalci, ko je šlo za to, da zmagajo socijaliste. Visoki duhovni gospodje so šli agitovat od liberalca do liberalca in ne zastonj. Več članov nemške liberalne stranke je volilo klerikalce, za kar jih jako hvali „Linzer Volksblatt“, glasilo klerikalcev. Nov dokaz, da so klerikalci najboljši prijatelji liberalcev, kadar gre za njih koristi, če tudi tako radi proti liberalizmu zabavljajo. Na končni izid volitve ne bode ta izid nič uplival, ker kmetje klerikalno volijo. Pokazalo se je pa, da v Lincu se ljudje ne dajo več vjeti na krščanski socijalizem. Ljudje so ondu že dobro spoznali klerikalce. Seveda škofijska mizarija, opekarija i. t. d. ne bode pridobila zaupanja obrtnikov do klerikalcev.

Petdesetletnica ogerske ustaje. V ogerski zbornici poslanca je bil poslanec Kossuth predlagal, naj se letos slavi petdesetletnica ogerske ustaje 1848. in 1849. leta. V soboto je zbornica ta predlog odklonila. Zanimivo je pa, kako je ministerski predsednik in ogersko vladno časopisje pobijalo ta predlog. Niso se upali odločno izreči proti njemu, samo umesten se jim ne zdi. „Pester Lloyd“ se celo upa trditi, da se ne more reči, da bi predlog bil naravnost neopravičen. Vidi se, da so vse ogerske stranke jednako sovražne proti Avstriji, samo nekatere malo očitneje to pokažejo, druge pa iz političnih ozirrov to še malo prikrivajo. Ti dogodki bi pač morali odpreti oči odločilnim krogom na Dunaju, kam vodi pospeševanje madjarstva.

Volitve v Galiciji. V Galiciji je pri volitvah v več krajih prišlo do velikih neredov. Volilne komisije kaj pristranski postopajo, ljudje se pa temu ustavljajo. V Komarnu so hoteli volitve v posojilničnih prostorih vladni privrženci skrivaj izvršiti. Ko so to ljudje izvedeli, vlomili so zaprta vrata in volilno komisijo pretepli. V Čerņejevu okraji so hoteli pregledati imenik volilcev, ki je

bil baje nepostavno sestavljen. Ko ga jim niso hoteli pokazati, so kmetje s silo preprečili volitev. Tudi v drugih krajih so bili podobni izgredi. Kacih 100 oseb je že zaradi izgredov pri volitvah zaprtih. Ljudje so tudi razdraženi na duhovščino. V vsej zapadni Galiciji niso volili nobenega duhovnika za volilnega moža. Dva socijalistična kandidata so pa zaprli, da tako njiju izvolitev preprečijo.

Pomnoževanje ogerskih Rumunov. Ogerski poslanec Werné je te dni v zbornici s številkami dokazoval, da se Rumuni na Ogerskem jako množe. Opirajoč se na ljudska števila do 1821. leta nazaj je dokazoval da so znatne rumunske manjšine celo v krajih, kjer nekdanj še ni bilo nobenega Rumuna. Seveda ta madjarski poslanec z nemškim imenom je iz tega sklepal, da ni res, da bi se Rumuni zatirali na Ogerskem. Seveda v resnici je pa povse drugi vzrok. Znano je, da se noben narod tako počasi ne množi, kakor madjarski. Ko bi se Slovani in Rumuni ne pomadjarovali, bi že davno Madjarov ne bilo v Evropi. Iz števil, katere je navajal omenjeni poslanec, pa Madjari lahko posnamejo, da so preslabi, da bi zatrli druge narodnosti.

Razmere v Stari Srbiji. V Stari Srbiji, pa tudi v Makedoniji začeli so mohamedanci pobijati kristijane. Vlada je namreč mej mohamedance razdelila več starih pušk in drugega orožja. To je pa mohamedance naredilo prevzetne. Bati se je, da pride v Stari Srbiji in Makedoniji do tako groznega klanja, kot je bilo lani v Carigradu. Tega so pa mnogo krive vevlasti, ki se nikakor ne morejo odločiti za kake odločne korake proti Turčiji in le gledajo, kako bi ji podaljšali življenje. Če bodo neredi v Stari Srbiji in Makedoniji, tudi Srbija in Bolgarija ne bode ta mogli mirno gledati, temveč prisiljene bodo prijeti za orožje in to bode pa začetek občni zmešnjavi.

Turčija oborožuje. Turčija je sklenila sklicati kacih 200.000 rezervistov. 150.000 vojakov misli postaviti na grško, 100.000 na bolgarsko, 90.000 na srbsko mejo, poleg tega pa še Makedonijo dobro napolniti z vojniki, da zapreči kak ustanek. Vlaki vozijo vojake na vse strani. To oboroževanje se ne vrši gladko. Turčiji manjka denarja in orožja, pa tudi sposobnih častnikov. Nad 6000 častnikov ne zna čitati in pisati, mej njimi celo nekateri generali, polkovniki in majorji. Vojaki so največ neizvežbani, ker ni bilo rednih vojaških vaj. Ker sedanji sultan in višji uradniki porabijo veliko denarja, so pa vojaške vaje opuščali. Tudi se je sultan vedno bal velikega zbiranja vojakov, da se ne bi spuntali. Zato se pa mala Grška ne boji Turkov in je že napovedala vojno.

Dopisi.

Z Gorenjskega, 3. marca. (Volitve in volilci kmetovskih občin.) Običajno je že postalo, da, kadar se približuje čas volitve, sklicujejo razne stranke volilne shode v pouk kmetom. Na shodu se navadno na svetuje ali morda celo predstavi ta ali oni poslanski kandidat s svojim slučajno do cela dobro izkovanim pro-

gramom. Ob tej priliki se kandidat navadno rad pobaha, da je tudi on kmet, ker ima tu ali tam kako hišo ali posestvo in so mu kot takemu kmetu razmere dobro znane. To pa ni kar tako. Tukaj tiči glavna in največja razlika, in sicer med posestnikom in kmetom. Posestnik zamore biti vsak imenitni gospod, dočim je kmet le tisti,

ki svojo zemljo z lastno roko tudi obdeluje, ker le on čuti telesno in prenaša težko breme kmetijskega stanu. Gospodje poznajo kmeta po osebi in ga vidijo pri težavnem delu; ker je pa čutiti vse kaj več nego viditi, nimajo jednaki gospodje nikakega pojma o kmetijskih težnjah in o tem kdaj po lastni izkušnji govoriti ne morejo. Tak poslanec zamore le nekoliko po svoji volji ponavljati od ljudstva podedovane besede. Da se takim predlogom in zahtevam v zborih ne pripisuje nikaka vrednost, je več kot gotovo, ker pogumni zastopniki drugih slojev padejo slastno po njem ter spravijo predlagatelja v neljubo zadrego; čuda bi bilo, ko bi tak predlog takoj obveljal, ker še predlagatelj sam nobene resne volje v dosego imel ni. Pri volilnem shodu v Lescah predstavila sta se dva kandidata, prvi gospod profesor Tomo Zupan, ki je bil posnemanja vredni učenik, je vzgledni duhovnik in narodnjak, toda on ni to, kar ima biti kot poslanec, on ni kmet. Drugi klerikalni kandidat, novodobni, z škofovo roko za silo in zgago spreobrnjeni kristijan, gospod Pogačnik, ki nima nikakih zaslug, še manj pa zmožnosti, je za poslanca popolnoma nerabljev. Tak mož ni vreden, da bi zastopal kraj, o katerem se je neki angleški potovalec izrazil, da takega kraja še ni videl. Nevednost in nezaupnost priprostega ljudstva ste krivi, da volijo svojim zastopnikom osebe iz taborov svojih nasprotnikov, s katerimi se imajo boriti, ne zaupajo pa možem iz stanu svoje enakosti. Doma se tarna in jadikuje o svojem tužnem neiznosnem položaju, ko pa pride čas voliti poslanca, jo takoj zabrodijo brez preudarka. Ne uvažuje se pa, da je to jedina malenkost, ki je dana prirobnemu ljudstvu o sodelovanju in postavitvi pri državni in deželni upravi ter jedino pravna pot v dosego boljše bodočnosti. Kaj prida se na ta način zamore vpeljati za kmetijski zapuščen stan, ker nimamo nikakega pravega zastopnika niti v deželnem, niti v državnem zboru, nasprotni sloji se pa nam smeji v polno pest. Tega glavnega državlanskega greha, tujih jerobov se moramo iznebiti, ako hočemo pričakovati boljše bodočnosti. Pred oči si je treba staviti in premisliti, s kom se ima kmetijski stan boriti. Boriti se ima: 1.) proti vladi, v izpolnitev nekaterih v korist kmetu se glasečih postav in odvedb, ki se nahajajo le na papirju, ali kvarno vporabljaajo ter sploh dobiti si vpliv v dosego novih plodnosnih postav; 2.) boriti se s kapitalisti-plemenitaši, kakor naravno, da zamore država izhajati, potrebuje gotove pomoči v davkih in ako se hoče kmetu kaj olajšati, pomnožiti se morajo doklade kapitalistom in bogatašem, ki po vsi pravici lažje plačujejo davke od svojih ogromnih bogatij, nego ubožni žuljavi kmet; 3.) boriti se proti raznim strankam, med katerim se porogljivo vzdiguje s svojim poveljnikom na čelu neka zmes, ki ima pravi svoj namen pasti duše človeških bitij, ob enem pa si hoče tudi pridobiti posvetno vladanje nad njih telesi in premoženjem. Dokler časa bomo volili svoje zastopnike iz ravnokar navedenih ljudskih razredov, toliko časa bomo ostali tlačeni in zaničevani trpini. Da kmetijski stan vedno peša in propada, potrjuje neovrgljiva resnica in izkušnja; le malo je kmetov, ki še dobro stojé. Poudarjalo in pre-

mišljevalo se je že na pravih mestih, kako ubožnemu kmetu iz zadrege pomagati, toda le navidezno, storilo pa se je malo prida. Zemljiški direktni davki sami res še niso tako hudi, pač pa razne doklade, ki prve že presegajo. Najhujše, kar kmetijske domove razdira, so dolgovi. Tukaj je pomoči najprej iskati. Kaj ko bi se poslancem potruditi izvolilo, da bi se obrestni dolgovom vsaj za kako stotinko iznižale. Ako ima n. pr. 100 gld. dolga, prihranilo bi se mu v najneugodnejšem slučaju 10 gld. na leto, kar se pri davkih nikdar ne bode doseglo; upnik pa bi to pri svojem samorastočem kapitalu le malo občutil in tako bi se medsebojno gmotno življenje državljanov pospešilo. Toda, kako naj bi se to vresničilo, tem manj, ker so še kmetijski zastopniki malone vsi bogatini, vsaj premožni možje ter bi s tem škodili lastnim koristim. Kolikokrat se je že javno govorilo in tiskalo: ako si kmetje ne boste sami priborili svojih pravic, vam ne bode nihče drugi pridobil tega. Zadosti je značilno to, toda dosedaj še vendar brez uspeha. Sposobnosti kmetškemu poslancu bi zadostovale: Da je iz lastne izkušnje prepričan pristni in zanesljivi kmet-strokovnjak v težavnem svojem poklicu, da mu je v glavnih potezah znana zgodovina naše države v poslednji polovici tekočega stoletja ter zmožen potrebnega jezika, odločen in pogumen možak, ki se ne boji pretečega viharja ali vsake sapice. Le tak poslanec zamore prav zastopati koristi kmetijskega stanu. Ni treba poudarjati, da mora ob enem biti pravi kristijan, zavedni slovenski narodnjak in da ima stopiti v jugoslovanski klub, to so samoumevno neizogibni pogoji, da kakor hitro niso vsi pojedini na mestu, tako gotovo ga za poslaniško službovanje store naravnost zavrzljivega. Toraj naj velja klic, dokler je še čas, vsem treznomislim volilcem in volilnim možem: „Kmet naj voli kmeta!“ Gorenjski kmetovalec in rodoljub.

Iz Mokronoga, 4. marca. Pri volitvi volilnih mož naš župnik in kapelan nista prišla na vrsto, da bi zamogla Povšetu pomagati do poslanstva. Za to se je gospod župnik zadnjo nedeljo hudo maščeval. Prišel je na prižnico ter rekel: „Nimam komu propovedovati, kajti volkovi so prišli med ovce“. Obrnil se je in leco zapustil. Gola resnica je to in vidi se, da kaj takega ne bi bilo mogoče v sedajšnjem veku. Le tako naprej! Tak fanatizem je v sedanjem veku smešen in to je jako dobro za nas druge, ki se moramo biti proti farovškim navalom.

Iz Šent Jerneja 3. marca. Narodna stranka ni postavila kandidata za kmečke občine v Belokrajini, novomeškem, kostanjeviškem ter krškem okraju ter pustila V. Pfeiferja, naj v miru dobi mandat, da zamore 25letnico svojega zastopanja praznovati in se ob ti priliki izve, kaj je mož za ta lepi dolenjski svet storil. V deželi ga nismo imeli, ki bi ga Pfeiferju nasproti postavili in nemara je ta „Blažev žegen“ le boljši, kakor kak kapelan, ali župnik; vsaj šole ta Pfeifer, ker ima sam otroke, ne bi menda dal moriti in bi vsaj v takem slučaju ostal v postelji. Ali, da naše duhovniške agitatorje malo jezimo, smo se v Šent Jernejski občini mi pristaši narodne stranke delali, kakor bi se hoteli udeležiti vo-

litve volilnih mož. In dosegli smo, da sta se naš dekan in kapelan precej spotila, okolo po vaseh leteča po agitaciji. Tudi nekaj denarja sta potrosila za pijačo, ki sta jo volilcem dajala. To bo seveda Vil. Pfeifer vrnil moral. K volitvi je prišlo izmed veliko sto volilcev le 118, ki so dali uloviti po naših duhovnikih. Mej temi je malo — na prstih dveh rok se lahko seštejejo — večjih posestnikov. Iz vasij Gorenje Gradišče, Dolenje Gradišče, obeh Maharovcev, Drame, Šent Jakoba, Ostroga, Prekope iz Verhpolja, največjih vasij in iz Šent Jerneja samega niso mogli naši duhovniški agitatorji nič volilcev pridobiti. Le par dni agitacije bi bilo treba in 150 do 200 volilcev bi se dalo pridobiti proti farovškim. Prihodnjič se poskusimo in boste v Šent Jernejskem farovžu videli, da klerikalci v naši lepi ravnini nimajo prijateljev. Le zabavljajte in dajte jezi duška nad to prikaznijo, da večji posestniki ne hodijo za vami, zabavljajte, rogate se istim; prav je, presneto nič se ti ne bojijo vaše jeze in najmanj pa, če jih v „Slovenca“ s farovško gnojnico škropite! — Le udarite po njih, dobro jih dajte in naštejte vse iz naše fare, ki se vas v politiki izogibljuje, boste imeli celo leto dosti opraviti! Je res sramotno, dekan agitira sam, njegov kapelan leta okolo v vsaki roki jedno ruto, da si znoj briše in izmed najmanj 600 volilcev ne več ko 118 spraviti vkup in še to ob razpostavljenim rešnjim Telesom! — In le dva, ali trije naših se prikažejo in sočki piva se morajo nastaviti, da še teh 118 vkup držite! Torej le pridno s farovško gnojnico ven, čim več je razškropite, tem boljše!

Iz Velikih Vodenic, 3. marca. Dragi „Rodoljub“, prosim te, dovoli mi majhen prostorček za sledeče vrstice: 18. svečana m. m. smo imeli volitev v kostanjeviški občini, bati se je bilo, da bo v peti kuriji hud boj zato, ker je veliko kmetov na volišče prišlo in je bilo oklicano, da se volitev začne ob 9. uri zjutraj. Ni se pa začela volitev ob 9. uri, temveč ob 8. uri. Ko so kmetje prišli ob 9. uri, šel je gospod komisar na sprehod po cesti proti samostanu kostanjeviške graščine, ko bi bil imel imena volilcev zapisavati, tako je bila volitev odložena za popoldne, in tedaj se je volitev začela. Zato sta se pa gospod župnik in gospod kapelan jako brigala in sta onadva kmete nagovarjala, katere može naj volijo in sta zapisala na listek „katoliške“ volilne može, češ, da jih onadva najbolj poznata te može, namreč one, ki v njihov rog tulijo. Dva kmetiča sta se zaradi tega pokazala pri tej volitvi kot prav neumorna, namreč France Cvelbar iz Velikega Bana in Jože Colarič iz Velikih Vodenic. Prvi je govoril, da se bode on držal tega, katerega mu gospod župnik in gospod kapelan nagovarjata in kakor mu „Domoljub“ priporoča. Pred gospoda Kuntariča gostilno se je sukal, kakor kakšen vojaški novinec, ako ga predpostavljeni korporal obrača po svoje. Kjer je videl, da stojita dva ali trije možje skupaj, je bil pri njih in jih nagovarjal na svojo stran, za kar je dobil od nekega kmeta plačilo. Spodtaknilo se mu je namreč pri volitvi in volil je pet mož, njemu pa jeden glas dal. Jože

Colarič je pa listek, v roki kazajoč držal, kakor kakšni občinski sluga, ki hoče kaj novega oklicati. Kadar pokliče gospod komisar Jožeta Colariča iz Velike Vodenice števec 10, se takoj oglasi in stopi na sredi sobe držeč listek v roki, kakor da bi hotel brati. Gospod komisar mu veli, naj pove pet volilnih mož, toda on molči, ker ne zna brati. Potem ko gospod komisar to vidi, mu reče: „Ako ne znate brati, povejte imena na pamet!“ Colarič se pa ozira po sobi, koga bi volil, da bi se gg. župniku in kaplanu po volji ustreglo.

Iz Šent Jurija ob Taboru v savinski dolini. V narodnih časopisih se čita, da bode hud boj pri občinskih volitvah, kjer so večji del dve stranki narodna in klerikalna. Tako se je tudi pri nas zgodilo. Na kratko hočem omeniti, kaj storijo klerikalni agitatorji. Pri naznanjanju občinske volitve je nosil občinski sluga vsakemu na dom, da se lastnoročno podpiše, da vé dan volitve. Pri tem delu je tudi nosil listke volilnih mož od našega čast. g. župnika Zdolška, ker imenovani gospod dobro vé, kdo je na klerikalni stranki. Za plačilo jim obljubi nekaj kozarcev dobre starine v krčmi. Narodna stranka pred volitvijo ni vedela tega naklepa in da bi tako svoje sile napela, kakor imenovani gospod župnik. Na dan 20. svečana ob 8. uri zjutraj smo se zbrali pred občinsko pisarno in bil je začetek volitve. Klerikalci so nam začeli očitati, da smo neverniki in da duhovščino zatiramo in še več drugih grdih imen, da jih je človeka sram izustiti. Imenovani gospod je bil vedno v pisarni, da se je prepričal, kako je kdo glasoval. Ker so volilci naši videli, da bomo propadli, so obupali, in niso hoteli iti na poklic v pisarno in svoje glasove oddati. Proti 12. uri končala se je bila volitev pete kurije. Namestnik komisarja je naznanil iz pisarne glasove klerikalne in narodne stranke. Ker je imela klerikalna stranka več glasov kakor naša, začeli so kričati: „Živio! živio!“ Ob ravnoistem času so šli otroci iz učilnice, očetje so jim pa naznanjali: „Povejte materi doma, da so kristijani zmagali pri volitvi“. Sedaj naj spozna vsak pameten mož, ali je lepo, ako ne voliš duhovnika, postaneš nevernik in očiten grešnik. Mi, ki čitamo narodne časopise, si ne damo več peska v oči metati in s temi hoditi, kakor hodijo vsi tisti, kateri klerikalne liste čitajo in se duhovščini prilizujejo. Spoznali bodo svojo slepoto, a bode že prepozno, ker jim ne bo solnce kmalu sijalo, kakor sedaj. Spominjam se dopisa iz Novega Mesta lanskega leta, kjer bi bilo imelo zborovati rokodelsko društvo. Ta shod je novomeški kaplan s hujskanjem razdril in tudi za nekaj kozarcev vina. Kako jih je „grevalo“, ko so k spoznanju prišli, ker so časniki javili njih surovost, tako se bode tudi našim godilo, ker za nekaj kozarcev storijo, kar župnik zahteva. Mi spoznamo, da je te razburjenosti in surovosti kriv gospod župnik, ker iz tega prihaja sovraštvo in pretepi. Kdo drugi se udeleži tujega greha, kakor župnik, in temu svetujemo, da naj on svojo nahujskano druhal skupaj zbere in se ž njo vred v Solčavo poda, ker to ni za omikani svet. Z Bogom, drugikrat kaj več.

Slovenske in slovanske vesti.

(Volilcem!) Narodna stranka je postavila za dosedaj naslednje kandidate: gospoda **Josipa Kušarja** za mesto Ljubljano, gospoda **dra. Andreja Ferjančiča** za gorenjsko-notranjska mesta, gospoda **Frana Žužeka**, c. kr. nadinženerja, za notranjske kmetijske občine, gospoda **Frana Višnikarja** za trebanjsko-kočevske kmetijske občine in gospoda **Matijo Kunca** za peto kurijo. Gospodje Kušar, dr. Ferjančič in Višnikar so že dosedaj bili državni poslanci in se izkazali kot zavedni in odločni narodnjaki, ki so vedno imeli blagor našega naroda in svojih volilcev pred seboj. Gospoda Kunc in Žužek sta pa novince, a oba jako skušena moža. Delovanje Kunčevega je „Rodoljubovim“ čitateljem že znano, a Žužek bode pa kot inženier zlasti lahko dobro zastopal Notranjsko, kjer je še mnogo dela za odpeljavo podzemeljskih vod. Gotovo najlože zagovarja kak strokovnjak tako stvar v državnem zboru. Narodni volilci, pridite polnoštevilno na volišče in oddajte svoje glasove imenovanim kandidatom.

(Državnozborna volitev za mesto Ljubljano.)

Volitev za državni zbor v Ljubljani bode precej burna. Proti kandidatu narodne stranke kandiduje gospod deželni sodišča svetnik Ivan Vencajz. Njegovi pristaši pripovedujejo, da je nenavadno sposoben, delaven in vnet za blagor Ljubljanec. Gotovo so to lepe lastnosti, a le žal, da še do sedaj nismo imeli priložnosti prepričati se o njih. Večkrat mu je narodna stranka ponujala kandidaturo za mestni zastop Ljubljanski, kjer bi bil imel najlepšo priložnost delovati za ljubljansko mesto in pokazati svojo veliko zmožnost. On je pa ponudbo vselej odklonil. Seveda v mestnem zastopu delovanje ni plačano. Zanj se dela zares velikanska reklama, in že vzbuja pomisleke. Le slabo blago je treba tako hvaliti. Dobrote bodo vsem Ljubljančanom kar rosile, če bode gospod Vencajz državni poslanec. Take obljube kot Vencajz more delati mož, kateri sploh ne misli jih spolniti, ali pa ne pozna težav parlamentarnega delovanja. Star pregovor pravi, malo stori, kdor veliko obeta. Vencajzu kot novincu v državnem zboru bode manjkalo parlamentarnih zvez. Te se pa tako hitro ne pridobé. Sam pa v državnem zboru ničesa ne opravi. Najlepši govor, najboljši dokazi največkrat nič ne izdajo, ako drugače nima močne zaslonbe. Posebno finančni minister je večkrat za vse najboljše dokaze gluha. Vencajzovi pristaši črne dosedanje poslance, da niso ničesar storili. Ko bi bil Vencajz na Dunaju, bi celjska postavka pri letošnji proračunski debati ne bila propadla in ljubljanskim obrtnikom bi ne bilo treba vračati brezobrestnega posojila. Posebno Kušarju očitajo, da ni ničesa storil. Dejanski je pa on v zvezi z drugimi slovanskimi poslanci dosegel državno podporo po potresu in tudi drugače se vedno poganjal za koristi Ljubljanec in našega naroda. Kušar je dober narodnjak, čist značaj in kot možčan ljubljanski gotovo vnet za blaginjo in napredek svojega domovinskega mesta in kot obrtnik

pozna potrebe obrtnega in trgovskega stanu. Zato se zavedni volilci gotovo ne bodo dali zapeljati od nobenega širokoustneža in bodo svoje glasove dali gospodu Josipu Kušarju.

(Volitev v gorenjsko-notranjskih mestih) Svoje čitatelje posebno opozarjamo, da je narodni kandidat za gorenjska in notranjska mesta gosp. dr. Andrej Ferjančič. Ta gospod je bil jeden najdelavnejših poslancev v državnem zboru. Poganjal se je zlasti za idrijske rudniške delavce. Bil je načelnik hrvatsko-slovenskega kluba, torej je znan z mnogimi poslanci, ne bode mu v tem ali onem oziru težave pridobiti mož, ki ga bodo podpirali. Gosp. Koblar, njegov protikandidat, je v parlamentarnih stvareh še bolj novinec in gotovo ne more volilcem toliko koristiti. Poleg tega je pa ta gospod precej omahljiv in se posebno boji zameriti škofu, kar je že večkrat pokazal. S precejšnjo gotovostjo rečemo, da, če bode g. Koblar izvoljen, dobi le klerikalna stranka jednega zastopnika več v državnem zboru. To se bode gotovo že iz tega prepričali, kakeršni ljudje bodo zanj delovali pri volitvah. On se je zadnji čas prelevil v krščanskega socijalista. Kaj so pa prav za prav krščanski socijalisti? Druzega ne, kakor prikriti klerikalci, katere klerikalci rinejo naprej povsod, kjer se sami ne upajo očitno nastopiti. To se godi zlasti po mestih. Le jedva se malo utrdijo, pa že pokažejo svoje klerikalno lice. To se posebno očitno vidi na Dunaju. Krščanski socijalni vodje so že skoraj popolnoma klerikalci postali. Klerikalne zahteve podpirajo, a na krščanskosocijalna načela glede delavcev in obrtnikov se pa že popolnoma pozabljajo. Gosp. Koblar je tudi na Dunaju rad hodil svojo pot, se ni oziral nikdar na svoje tovariše. S takim postopanjem si gotovo ne bode pridobil prijateljev mej poslanci. Osamljen pa ničesar doseči ne more. Kar se tiče sposobnosti, se pa g. Koblar z dr. Ferjančičem niti primerjati ne more. Zato mislimo, da se zavedni gorenjski in notranjski meščani ne bodo dali gospodu Koblarju zvabiti na led in bodo dali svoje glasove narodnjaku g. dr. Ferjančiču.

(Zveza z Nemci) Posebno klerikalci krščanski socijalisti zadnji čas očitajo narodni stranki, da se je po-bratili z nemškutarji. Posebno se je tudi bil dr. Gregorič poprijel tega orožja. Za njegovim listom stoje nekateri gospodje, ki so že bili pri narodni in katoliški stranki, ki pa nikjer niso mogli priti do prave veljave, ker nimajo potrebnih sposobnostij za politično delovanje. Sedaj bi radi pod krščanskosocijalno zastavo splezali na površje. Klerikalce pa seveda jezi, da v deželnem zboru ne morejo sami gospodariti, ker jih Nemci nočejo več podpirati. Precej časa so v deželnem zboru in odboru hodili roka ob roki z Nemci. Z nemško pomočjo je bil postal dr. Papež deželni odbornik in je tudi v deželnem odboru nemštvo pridno podpiral. Tako je pomagal preprečiti samoslovenske ulične napise v Ljubljani. Sploh je čudno, da ljudje, ki se na katoliškem shodu, kjer so

imeli glavno besedo, niso upali oglasiti za slovensko vseučilišče, slovenske državne srednje šole, da o zedinjenji Sloveniji niti ne govorimo, sedaj se ponajajo s svojo narodno odločnostjo in drugim predbacivajo narodno izdajstvo. Le predobro vemo, da je v rokah teh ljudi narodnost le dobro orodje, da bi prišli do kake veljave. Če pa se razmere drugače zasučejo, bodo pa vso narodno odločnost zopet pozabili. Ko bi kranjski Nemci hoteli kakega krščanskosocijalnega prvaka povzdigniti na ščit, ali se pa izrekli za versko šolo, takoj se ž njimi zveže vsa klerikalna in krščanskosocijalna garda. Tako pa zabavljajo, da so narodnjaki ž njimi v zvezi, da si ne morejo navesti nobenega slučaja, da bi bili narodnjaki v kaki bistveni stvari Nemcem kaj prijenjali. Če pa Nemci zlasti v gospodarskih vprašanjih ponudijo roko k složenemu delovanju, jo narodnjaki že radi deželne koristi ne smejo odkloniti.

(Umrl) je dne 24. m. m. zadnji nemški župan ljubljanski, gospod Anton vitez Laschan-Moorland, rojen leta 1811. v Metliki. Pokojnik je bil dolgo vrsto let političen uradnik na Kranjskem, l. 1848. je bil poslanec v frankfurtskem parlamentu, kot upokojeni vladni svetnik pa član ljubljanskega občinskega sveta in v letih 1874. do 1882. župan stolnega mesta. Pokojnik je bil častni meščan ljubljanski, vitez reda železne krone in Franc-Jozefovega reda. — Ravnoisti dan ponoči je umrl po kratki, mučni bolezni za legarjem drd. Ivan Starec, odvetniški koncipijent. Sin ubožnih kmetskih starišev, dokončal je brez podpore z lastno marljivostjo leta 1895. redno svoje pravniške študije ter vstopil v odvetniško pisarno dr. Treota v Postojini. Pripravljaj se je ravno za zadnji rigoroz, ko ga je v cvetu mladosti odvzela nemila smrt. Bil je narodnjak in že vsled razmer, v katerih si je moral priboriti svoje stališče, pristaš socijalistične struje. Naj v miru počiva!

(Klerikalne agitacije) Poroča se nam: V Mirniški občini agituje se proti narodnemu kandidatu s tem, da hoče narodna stranka iz ljudskih šol odpraviti verouk. Tacih debelih laži so pač le žmožni novodobni kaplani, katerim ni nič greh, kar jim služi v politične namene. — V Dobropoljah je pa kaplan razširjal neresnico, da je narodne stranke kandidat pete kurije bil že osem let zaprt zaradi veleizdaje.

(Kapelan Rudolf — obsojen.) Dne 18. m. m. je bil obsojen Alojzij Rudolf, kapelan v Trnovem na Notranjskem, radi razžaljenja časti na tri dni zapora, trnovski župan Fran Beniger pa na dva dni zapora.

(Prepoved krošnjarenja.) Ministerstvo je prepovedalo krošnjarenje v Celovcu. Dotična prepoved dobi veljavo z 1. dnem julija t. l.

(Občinske volitve v Trstu) V mestu so zmagali v vseh štirih razredih iredentovci, t. j. nasprotniki Avstrije, v okolici so zmagali Slovenci z vsemi svojimi kandidati.

(Iz koroškega deželnega zbora) Pri generalni debati o proračunu šolskega zaklada je poslanec Muri izjavil, da Slovenci ne bodo glasovali za proračun, ker sedanje uredbe v slovenskih delih dežele ne ustrezajo

željam prebivalstva. Vlada naj poskrbi, da se za Slovence osnujejo slovenske šole. Deželni predsednik je odgovarjal, da so se slovenske šole povsod osnovale, kjer so jih občine zahtevale. Nobenega povoda pa ni, uvajati jih ondu, kjer jih občine ne zahtevajo. Deželni predsednik je seveda namenoma dvojno prezrl. Povedal ni, kako se je doseglo, da so nekatere občine preklicale prošnje za slovenske šole, katere so že bile vložile, in drugič je popolnoma prezrl, da občine o tem prav za prav niti odločevati nimajo. Kjer je zadostno število slovenskih otrok, bi se morala slovenska šola osnovati. V Ljubljani tudi ni občina zahtevala nemških šol, pa so se le morale ustanoviti. Deželni predsednik je potem še naglašal potrebo znanja nemščine za Slovence. Knezoškof Kahn se je izrekel za versko šolo. Slovenski poslanec Grafenauer je zahteval šestletno šolsko dolžnost. Poslanec Einspieler je priznal, da je treba, da so slovenski otroci v šoli uče nemščine, a uče naj se je šele v višjih razredih. Poslanci Kotz, Kirschner, Tschernigg in dr. Steinwender so zagovarjali sedanje šolske uredbe. Proračun šolskega zaklada se je potem vzprejel. Proti so glasovali samo slovenski poslanci.

(Iz Istre) se piše: Krasna slika naših razmer so volitve, katere so se vršile dne 23. m. m. v Labinu za peto kurijo. Tam je bilo vpisanih v volilne listine 1200 volilcev. Od teh jih stanuje okoli 400 v mestu Labin, drugih 800 jih pa prebiva v ostalih davčnih občinah ter so brez izjeme vsi Hrvati po narodnosti. Dosedaj se niso ti seljaki prav nič brigali za javne reči ter so fatalistično hlapčevali labinski gospodi, ki je ž njimi počenjale, kakor jo je bilo volja. Ali slednjič so odprli oči tudi ti trpini. Posebno je nastalo med njimi preživahno gibanje po volilnem shodu, kateri smo pred kratkim priredili v Šumbregu. Italijani v Labinu so ta preobrat presenečeno opazovali in slednjič uvideli, da jim preti od te strani nevarnost. Posebno v velike skrbi jih je spravila brzogajka deželnega glavarja Campittelli-ja, s katero jih je rotill, naj za božjo voljo branijo lahonsko trdnjavo, kajti od zmage v Labinu je odvisen končni uspeh volitve v V. kuriji. Toraj, kaj storiti? Ne preostaje druga, nego vporabiti Bertoli-jevi recept, po katerem ni nobeno sredstvo preslabo, nobeno prepodlo, kadar se gre za to, da se Hrvate v Istri zatira. Tega na občnem zboru italijanskega istrskega političnega društva v Malem Lošinj u soglasno odobrenega sredstva so se poprijeli gospodje v Labinu, njega so se poprijeli tudi nekateri člani volilne komisije. Volilne liste so vsled oblastvenih naredeb sestavljene v abecednem redu in akoravno zakon v tem pogledu ne predpisuje nič določenega, vendar je bila dosedaj povsod navada, da so se volilci po tem abecednem redu klicali ter v istem redu pristopali k volitvi. Oni pa, ki so zakasnili ter se niso na prvi oklic oglašili, pristopili so k volitvi pri drugem klicanju, ki se je istotako vršilo po alfabetičnem redu. V Labinu so pa to napravili drugače. Volili so namreč najprej oni, ki so prvi prišli v volilno dvorano. Zaradi tega so pa takoj iz početka nagnetili v dvorano same labinske Italijane, pa ne samo

one, ki so imeli pravico glasovati, nego še drugih, da se je dvorana do zadnjega kotička natlačila. Bilo je notri vse polno agitatorjev iz drugih občin in celo vse polno otročarije, samo zato, da bi v dvorani za naše može ne bilo mesta. In naši so prišli, in v kakem številu so prišli ti naši trpini! Nad 700 jih je prišlo! Prišlo je z jedno besedo vse, staro in mlado in ako niso mogli hoditi, prijahali so na konjih, na oslih, pripeljali se na voze in to po tri do štiri ure daleč! Vsi ti bi pa kakor jeden mož glasovali za volilne može, ki bi volili dr. Laginjo za poslanca. Ali Labinci so jih vzprejeli in kako! Od vseh strani rjojenje, suvanje in psovanje. Iz vseh oken pretenje, klicalo se je celo: „Vlino vrelega olja nanje, kakor so to nekda delali v Milanu.“ Nekateri gostilne so bile zaprte, niti kruha ni bilo za naše ljudi v Labinu dobiti. Kočijažu, ki je pripeljal nekaj naših ljudi v Labin, niso pustili konja v hlev; mož je moral iz mesta ter držati ves dan pod milim nebom konja in voz. Ali najbolje je pa to! Lahonska druhal je obkolila volilne sobe ter zaprečila tako pristop našim ljudem v volilno dvorano. Dvakrat se je posrečilo nekaterim naših, da so prišli v dvorano ali vsakokrat bili so zopet potisnjeni iz nje. Pretenja, surovega psovanja ni bilo ne konca ne kraja in zablistali so celo v protivniških rokah noži!! Kaj torej početi? Med tem se je pa leno vršila volitev. Vsak ud komisije je imel pred seboj steklenico, napolnjeno s konjakom. Zategovanje volitve je bilo očitno. Dopoldne volilo je komaj sto laških, našemu ni bilo mogoče nobenemu pristopiti. Ko se je nekdo od

našega volilnega odbora pritožil volilnemu komisarju, je ta konečno izjavil, da pridejo tudi naši ljudje na vrsto ali šele ob 6. uri zvečer. Mestece Labin je pravo gnezdo, zidano v jako starodavnih časih. Hiše so ob obronku hriba gosto skupaj stlačene. Med njimi se vijejo ozke, temne ulice, v katerih se ljudje — srečajoč se — komaj drug drugemu ogniti zamorejo. Čitatelj se lahko misli, kaj bi se iz vseh teh skrivališč, ko bi nastala tema, počenjalo proti našim ljudem. Kolovodje naše stranke so, uvidevši vse to in ne hoteč v veliko nevarnost postaviti življenja tolikih naših ljudi, sklenili, in corpore protestujé brzojavno pri ministerskem predsedniku, zapustili volilno polje. To je pristna slika naših razmer, to je volilna svoboda. Pa vse to je bilo lahko predvideti. Naša deželna vlada je dobila z Dunaja nalog, da napravi volilne odseke — z ozirom na obedve narodnosti v Istri. Zato se je zahtevalo, naj se davčne občine, ki so blizu Labina oddele od mesta in mesto naj bi volilo zase. Deželna vlada v Trstu imela je za vse naše želje gluha ušesa, ni pa imela taka glede Italijanov. Njim se je vsaka želja izpolnila. Odseki so se ustanavljali, kakor so oni hoteli, samo da bi se nam odvzelo čim več volilnih mož. Pa vse to v prilog italijanskega kandidata, ki je na občnem zboru italijanskega političnega društva v Lošinju glasno in jasno povedal, da istrski Italijani z Dunaja ničesar ne pričakujejo, da se je pa boriti z vso odločnostjo, porabivši vsa poštena in nepoštena sredstva, jedino za to: da se dokaže italijanski stoletni značaj Istre!

Razne vesti.

(Zgodnja pomlad.) Nekdo je poslal iz Kranja kresnico, katero je tam našel predvčerajšnjim zvečer. Razven poslane, videl jih je še več in vse so prav dobro svetile.

(Ubijalec svoje žene.) Posestnik Andrej Vrhovnik na Šenturški Gori je prišel dne 22. m. m. pozno ponoči domov. Ker mu žena ni hotela hišnih vrat odpreti, odprl je siloma zadnja vrata in udaril s polenom ženo dvakrat po glavi, da je obležala mrtva na lici mesta. Orožniki so ubijalca odgnali v zapor.

(Kaznjencevo maščevanje.) V Celovcu in njega okolici pr-dobro znani tat Janez Jakobič je pred kratkim umrl v kaznilnici v Mariboru. Ko je ležal na smrtni postelji, je naredil svojo „oporočko“, to se pravi, povedal je nekemu sokaznjencu, da je svoj čas zakopal lonec, v katerem je shranil denarja in dragocenosti v vrednosti nad 1000 gld. Povedal je „dediču“ natančno, kje je zakopal ta lonec in potem umrl. „Dedič“ je hitro vso stvar naznanil predstojništvu kaznilnice in celovško sodišče je dalo te dni razkopati ves nasip, kjer je bil lonec baje zakopan. Razkopavanje je trajalo tri dni. Delavci so iskali in iskali, a našli niso — ničesar! Domneva se, da je umrl Jakobč nalašč se zlagal sokaznjencu, da bi prouzročil sodišču dela in se mu tako maščeval.

(Novi bankovci po dvajset kron.) Avstro-ogerska banka je te dni finančnemu ministru predložila črteže novih bankovcev po dvajset kron, ki se mislijo izdati. Novi bankovci se izročé prometu šele, ko se zakonito uvede kronska veljava.

(Tatvine) Rudolfu Schmiedmayerju na Sv. Petra cesti števil. 33 ukradel je v noči od 17. na 18. m. m. neznan tat iz dvorišča več perila, zaznamovanega s črkama R. S. — Natakariči Julijani Grebnar ukradel je neki mizarški pomočnik Jurij Korošec, s katerim je skupno prenočevala v gostilni, srebrno uro s srebrno verižico, zlat prstan z modrim kamnom in okoli 6 gld. denarja.

(Župnik in župljani.) V neki fari blizu Stanislava so grško katoliški kmetje v nedeljo po maši svojega župnika zaprli v cerkev, ker jim ni hotel narediti računa o nabranih darovih. Župnik je prebil ves dan v cerkvi, ne da bi bil jedel ali pil, šele pozno zvečer je prišel okrajni glavar z orožniki. Ti so oprostili župnika, zato pa osemnajst kmetov odgnali v zapor.

(Veleposlaniki — tihotapci.) Znano je, da imajo veleposlaniki in poslaniki v vseh državah pravico, da zase potrebne stvari dobivajo carine prosto. V Madridu so te dni zasledili, da pri nekem veleposlaništvu porabijo posebno veliko vina. V malo dneh je to poslaništvo dobilo 10000 litrov vina, a kmalu potem je zopet to veleposlaništvo prosilo, da se dovoli upeljati deset velikih sodov vina. V teh sodih je bilo 5130 litrov vina. Misli bi kdo, da so pri dotičnem veleposlaništvu vsi od veleposlanika do zadnjega kavasa grozni pijanci. Kakor se je pa zasledilo, temu ni tako, temveč uradniki veleposlaništva vino prodajajo gotovim gostilnicam. Seveda če se bode stvar preiskovala, bode kriv kak veleposlaniški sluga, katerega utegnejo odpustiti, višji gospodje pa ne bodo ničesa vedeli o stvari.

Poučne stvari.

Kompost ali mešanec. Dandanes priporoča se uporabo umetnih gnojil kaj živahno. Priporoča se jih za gnojitev travnikov, krmskih rastlin pridelanih na njivah, za gnojitev njivskih ali poljedelskih rastlin sploh, pa tudi za gnojitev vinogradov in sadovnjakov. Za gnojitev travnikov, krmskih rastlin na njivah, poljedelskih rastlin sploh; služijo umetna gnojila res izborna. Le to je obžalovati, da ni dosti gospodarjev že celo mej majhnimi posestniki, kateri si zamorejo umetna gnojila nakupovati, ker jim ne dostaja denarja. „Kupi ako imaš za kaj“, tako se izjavljajo taki sicer znabiti vse hvale vredni možje, kadar se jim umetna gnojila priporoča. Kar se pa gnojitve vinogradov in sadovnjakov z umetnimi gnojili tiče, je pa stvar pač po vsem drugačna. V vinogradih in sadovnjakih se gnojitev z umetnimi gnojili nikakor tako dobro ne obnaša, kakor na travnikih in njivah. To pa vsled tega, ker se ima v vinogradih in sadovnjakih z rastlinami po vsem drugačne narave opraviti, kakor pa na travniku ali na njivi. Na travniku in tudi na njivi gojimo rast-

line, katere v primeri k trtam ali pa že celo v primeri k sadnemu drevju, prav gosto rasto, katere imajo pa tudi prav goste in na vse strani zelo enakomerno in blizu pod površjem zemlje, razprostrte korenine. Ako se toraj travniškim in poljedelskim rastlinam le po površju zemlje ali pa le plitvo pod površjem zemlje umetnega gnojila prave kemične sostave in v zadostni meri natrosi se on vsled ulage hitro razpusti, ter v tekoči stan spremeni. Rastline tako razpusteno hrano, podeljeno jim v umetnih gnojilih, sé svojimi kaj gostimi in blizu ležečimi koreninami hitro takorekoč hlastno povzijejo, in uspeh gnojitve postane takoj viden, izdaten, ter v primeri k denarju, katerega se je za umetno gnojilo potrosilo tako veliko, da dotični gospodar z vso opravičenostjo reči zamore: „to se je pa izplačalo“. Vsa drugačna je ta stvar v vinogradih in sadovnjakih. V vinogradih kakor tudi v sadovnjakih stoje posamezne trte, osobito pa še posamezna drevesa veliko dlje narazen.

(Dalje prihodnjič.)

 Prihodnja številka „**RODOLJUBA**“ izide dne 20. marca 1897.

Loterijske srečke.

Praga, dné 3. marca: 63, 43, 37, 73, 21.

Tržne cene v Ljubljani

3. marca 1897.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, hktl.	8 30	Špeh povejen, kgr.	66
Rež, „	6 40	Surovo maslo, „	80
Ječmen, „	5 80	Jajce, jedno „	2
Oves, „	6 20	Mleko, liter	10
Ajda, „	7 —	Goveje meso, kgr.	64
Proso, „	7 —	Telečje „ „	62
Koruza, „	5 20	Svinjsko „ „	60
Krompir, „	2 20	Koštrunovo „ „	40
Leča, „	11 —	Pišanec „ „	60
Grab, „	11 —	Golob „ „	18
Fižol, „	10 —	Seno, 100 kilo	2 25
Maslo, kgr.	94	Slama, „ „	2 25
Mast, „	70	Drva trda, 4 metr.	6 90
Špeh svež „	60	„ mehka, 4 „	5 —

Domačija

skoro sredi trga, z zidano hišo v jedno nadstropje, s tremi sobami, prodajalnico in z vsem, kar zraven spada, z lepim vrtom z grozdnimi trtami in sadnimi drevesi, z velikim vinogradom z lepo trto, katera je jako rodovitna, in se v njem pridelava ob slabem času 50 velikih veder vina, z dvema lepima gozdoma z bukovino in brastovino namešanimi in z drema travnikoma se **takoj proda**. Hiša ima pravico za gostilno in kramarijo in je pripravna za vsako trgovino ali obrt ker stoji na ugodnem kraju. Kaj več pove **Peter Maurin**, posestnik v Radečah pri Zidanem Mostu.

V Žerovnici na Gorenjskem

tik železniške postaje je na prodaj

 hiša št. 28

z gospodarskimi poslopji in lepim sadnim vrtom, dalje njive za 35 mernikov posetve in dva drvošča skupno ali pa tudi po kosih.

Natančneje se poizvé pri posestniku **Mini Smolej v Žerovnici hišna št. 28, pošta Lesce**.

Deloljubne osebe

povsod

katere iščejo trajni denarni zaslužek

naj pismeno povprašujejo pod „**Zukunftsvorsorge**“ **Gradeo**,
poste restante.

 Lekarna „pri Mariji Pomagaj“ v Ljubljani.

 Novo urejena

lekarna „pri Mariji Pomagaj“

M. Leusteka, Resljeva cesta št. 1

poleg mesarskega mosta v Ljubljani

priporoča gospodarjem in kmetovalcem - živinorejcem

izvrstni redilni prah za živino

konje, govedo in prašiče

jeden zavojček z rab. navodom 30 kr., dvakrat toliko 50 kr.

Velika zaloga vseh preizkušenih, izborno delujočih domačih zdravil, katera se po časnikih in cenikih priporočajo kot izvrstna sredstva proti raznim boleznim. — Razpošilja se vsak dan dvakrat s pošto.

Resljeva cesta št. 1 poleg mesarskega mostu.

Zmešane lase

kupuje

 po najvišjih cenah

od 4 1/2 kile počenši, že od 1871. leta obstoječa trgovina z lasmi

Filip Weil

Dolni Kralovice (Unter-Kralowitz) na Češkem.

P. S. P. n. čitatelje te anonce opomnim, naj opozore na mojo addresso zbiralce zmešanih las.